

DR. BÁBEL BALÁZS - AZ EUCHARISZTIA / ÚRVACSORA AZ ÖKUMENIKUS TÖREKVÉS FÉNYÉBEN

Előadásom teljesebbé válik, hogyha a „Minden forrásom belőled fakad” Budapesti Nemzetközi Eucharisztikus Kongresszus Teológiai Bizottsága által kiadott könyv idevágó gondolatait hozzáveszem. Feltételezem, hogy mindannyian ismerjük, amit a 8. fejezet 4. pontjában az Eucharisztia és a megkereszteltek egysége: az Egyház közössége címszó alatt találunk meg. Ezek után térnek rá a saját szempontjaimra.

A keresztény egységtörekvésnek legégetőbb s talán legnehezebb pontja az Eucharisztia értelmezése: a benne való hit, s a benne való részesedés, azaz a *communio*. Nem elméleti kérdéstről van csupán szó, néhány példával szeretném ezt érzékeltetni.

Nemrégiben kaptam egy levelet, a levél írója, egy teológiailag is képzett hölgy ezt írja: „Jómagam 25 éve élek vegyes katolikus–református házasságban. 25 éve keressük férjemmel közösen az Igazságot a szeretet kötelékében. Érsek Úr megkeresésének aktualitását a közelgő eucharisztikus kongresszus adja, szeretnénk számítani segítségére, amennyiben egyetért céljainkkal és lehetősége van rá.” Ezek után hivatkozik református egyházi vezetőkkel, püspökökkel való beszélgetéseire, a KT 80. pontjára is kitér, amely mint tudjuk bálványimádásnak mondja a szentmisét. Leírja az úrvacsora református felfogását, a Limai Konvergencia Nyilatkozatot az Eucharisziát illetően, az amerikai protestánsok szentmiséhez hasonló Úrvacsora kiszolgáltatását, és azt a vágyát, hogy a közös családi vétel megvalósulhasson a vegyes felekezeti családokban. Megjegyzem, nem elég csak tiszta doktrinális választ adni ilyen esetekben, hanem valamiképpen együttérzésünket is ki kell fejezni az ilyen családok iránt. Másik életből vett példa: egy papi rekollektóra evangélikus püspököt is meghívtak, aki elmondta, hogy ő tud olyan esetekről, „hogy a haladó katolikus papok már a *communio* közös gyakorlatát is megengedik”. Szerencsére hallottam ezt a kijelentését, és arról próbáltam meggyőzni az evangélikus egyházi elöljárót, hogyha eljön az Eucharisziában való közös részesedés ideje, akkor hálát adnak majd azért, hogy a katolikus Egyház szigorúan védelmezte az Eucharisziáról való tanítást. Mint az ökumenizmussal megbízott püspök, külsős résztvevőként jelen voltam olyan protestáns istentiszteleten, ahol Úrvacsora osztás is volt. Az istentisztelet végeztével egy kis zsákba összeszedték a kenyérdarabokat, kérdésekre, hogy mi lesz a sorsa, azt válaszolták, hogy felhasználják valahol, vagy még az is elképzelhető, hogy a kukába kerül.

A reformáció 500. évének megünneplését végigkövettem, sőt részt vettem az ünnep záró összegzésén, de meg kell állapítanom, hogy nem sok szó esett az Úrvacsoráról, és egy evangélikus püspök szerint semmit sem közeledtek az álláspontok a reformátusok és evangélikusok között.

Nemrégiben felröppent a hír, hogy Németországban a katolikus püspöki kar engedélyezte a protestánsokkal való *communiót*, és hogy ezt még Ferenc pápa is jóváhagyta. Utánajártam, és semmi dokumentumot nem találtam erre vonatkozóan.

Az elszakadt keresztényekkel való kapcsolatról mérföldkőnek számít a II. Vatikáni Zsinat *Unitatis redintegratio*, az ökumenizmusról szóló határozata. A keleti keresztényekkel kapcsolatosan már a határozat is feltételezi a közös *communiót*, mivel megvan az apostoli folytonosság és valódi szentségeik vannak. Ellenben a protestáns egyházak és egyházi közösségekkel kapcsolatban azt írja: „ezért az Úrvacsorájáról, a többi szentségről és az istentiszteletről és az egyházi szolgálatokról szóló tanítás legyen a dialógus témája” (22). A zsinat után kiadott *Ökumenikus Direktórium* már részletezőbben foglalkozik vele, külön A katolikus és ortodox hívők közös részvétele a szentségekben című fejezetben; de utal a

többi különvált testvérekkel való szentségi közösségre is. Az ortodoxokkal kapcsolatosan ezt írja: „mivel a keleti egyházak, ámbár elszakadtak, mégis valóságos szentségekkel rendelkeznek – főleg az apostoli jogfolytonosság révén –, birtokában vannak a papságnak és az Eucharisziának, amelyek nagyon szorosan hozzánk kapcsolják őket. Bizonyos közös részvétel a szentségekben, megfelelő körülmények között és az egyházi hatóság jóváhagyásával nem csupán lehetséges, hanem ajánlott is.” (38) Majd később így folytatja: „a szentségek közös vételének engedélyezésekor nagyon kell ügyelnünk a kölcsönösségre.” (42) Éppen az a gond, hogy a kölcsönösség nincsen meg, mert mi fogadjuk az ortodox hívőket, a katolikus hívők azonban elutasításban részesülnek. Arról is van tudomásunk, hogy némely ortodox egyházközösségben a katolikusokat még újra is keresztelik, ha például házasságot akarnak kötni.

A többi különvált kereszténnyel, protestánsokkal való eucharisztikus egységről azt mondja: „kizárja az eucharisztia vételét – tudatosítani kell a közösen birtokolt kincseket (Szentírás, kereszttség, hitvallás), s a résztvevőket rá kell döbbszteni a köztünk való elkülönülések súlyosságára. Mégis vannak rendkívüli lehetőségek a protestáns testvéreknek az eucharisziában való részesedésre. Ilyenkor azonban meg kell kívánnunk az ilyen keresztényektől, hogy fejezzék ki az Egyház hitével való közösségüket az Eucharisziára vonatkozóan, azaz fejezzék ki, hogy úgy fogadják az Eucharisziát, ahogy Krisztus alapította és az Egyház adja.” (A Keresztény Egységalkárság instrukciója 5.) Ugyanez a dokumentum írja: hogy „a halálveszélyt leszámítva más sürgős esetben (börtönben levők és üldözöttek, diaszpóra esetében), az ordinárius engedélyével az Eucharisziát magukhoz vehetik, ha az arra vonatkozó katolikus hitet elfogadják.”

Szent II. János Pál pápa az *Ut unum sint* című enciklikájában érinti azokat a témákat, melyek megoldásra várnak. Ezek közül a második: „az Eucharisztia mint Krisztus testének és vérének szentsége, a dicséret áldozata az Atyának, Krisztus áldozatának emlékezete és reális jelenléte; a Szentlélek megszentelő kiáradása, a harmadik: az ordináció mint szentség a püspökség, a papság és a diakonátus hármasszolgálatára.” (79/2)

Ismét kitért erre a szent pápa *Ecclesia de Eucharistia* enciklikájában: „Ezért a katolikus hívőnek tartózkodniuk kell ezen elkülönült testvéreink szertartásain a szokásos áldozástól, tiszteletben tartva az ő vallási meggyőződésüket, nehogy bizonytalanságot keltsenek az Eucharisztia mivoltával kapcsolatban, és ennek következtében elmulasszák az igazság melletti egyértelmű tanúságtétel kötelezettségét. Ez ugyanis késleltetné a teljes, látható egység elérését. Hasonlóképpen nem képzelhető el, hogy a vasárnapi szentmisét ökumenikus igeliturgiával, vagy az említett egyházi közösségek tagjaival közösen végzett imádsággal, vagy az ő liturgikus szolgálatukon való részvétellel helyettesítsék. Az ilyen – megfelelő körülmények között dicséretes – szertartások és találkozók előkészítik a vágyott, teljes közösséget, az eucharisztikus közösséget is beleértve, de nem helyettesíthetik azt. Az a tény, hogy az eucharisztia konsekrálásának hatalma egyedül a püspökre és a papokra van bízva, nem jelenti Isten népének semmiféle lebecsülését, hiszen Krisztus egyetlen testének közösségében ez az ajándék mindenki javára szolgál.” (30)

„Ha az Eucharisztia az Egyház életének központja és csúcsa, akkor ugyanúgy központja és csúcsa a papi szolgálatnak is. Ezért, hálával a mi Urunk Jézus Krisztus iránt, újra megerősítem, hogy az Eucharisztia »a papság szentségnek legfőbb és központi indoka, a papság ugyanis az Eucharisztia alapításának pillanatával és vele együtt született«.” (31)

XVI. Benedek pápa a *Sacramentum Caritatis* apostoli buzdításában lényegileg ugyanezt erősíti meg (56): „A részvétellel kapcsolatban föltétlenül szólnunk kell azon egyházak vagy egyházi közösségek keresztényeiről, akik nincsenek teljes közösségben a katolikus Egyházzal. Ezzel kapcsolatban el kell mondanunk, hogy az Eucharisztia és az Egyház egysége közötti benső kapcsolat egyrészt felébreszti bennünk a forró vágyat, hogy egy napon az összes krisztushívővel együtt ünnepelhessek az isteni Eucharisziát, és így majd láthatóan kifejezhessük annak az egységnek a teljességét, melyet Krisztus tanítványai számára kért (vö. Jn 17,21). Másrészt a tisztelet, mellyel tartozunk Krisztus teste és vére szentségének, megakadályozza, hogy egyszerű »eszközt« csináljunk belőle, melyet különbségtételek nélkül használ-

lunk az egység elérése érdekében. Az Eucharisztia ugyanis nemcsak a Jézus Krisztussal való személyes közösségünket fejezi ki, hanem magában foglalja az Egyházzal való teljes communiót is. Ezért ez az az indíték, mely miatt fájdalommal, de nem reménytelenül kérjük a nem katolikus keresztényeket, hogy értsék meg és tartsák tisztelőben a Bibliára és a hagyományra támaszkodó meggyőződésünket. Mi úgy tartjuk, hogy az eucharisztikus közösség és az egyházi közösség oly bensőségesen összetartozik, hogy általánosságban lehetlenné teszik az egyikhez járulást a másik nélkül nem katolikus keresztények esetében. Még nagyobb érzéketlenség volna egy valóságos és szoros értelemben vett koncelebráció a katolikus Egyházzal teljes közösségben nem lévő egyházak és egyházi közösségek szolgáltaival. Mindazonáltal igaz marad, hogy az örök üdvösségre való tekintettel megvan a lehetőség arra, hogy egyes nem katolikus keresztényeket az Eucharisztiahoz, a bűnbánat szentségéhez és a betegek kenetéhez bocsássunk. Ez pontos föltételekkel körülírt, meghatározott és kivételes helyzeteket tételez föl. E föltételeket világosan felsorolja a *Katolikus Egyház Katekizmusa* és annak *Kompendiuma*, melyeket mindenkinek hűségesen meg kell tartania.” Ez pedig az, amiről már A Keresztény Egységtitkárság instrukciója is írt.

Jelenleg itt tartunk és készülünk a 2020-as budapesti Eucharisztikus Kongresszusra. 1938-ban Ravasz László református püspök a reformátusoknak előírta, hogy lehetőleg tartózkodjanak a katolikusok eucharisztikus ünneplésétől és teljes lelki érdektelenséggel fogadják. Ennek ellenére voltak, akik talán kíváncsiságból, vagy meghatódásból protestáns létükre is részt vettek. Nehéz is volt megtartani, hiszen Horthy Miklós kormányzó fogadta a kongresszus pápai legátusát, Eugenio Pacelli bíborost. Bangha Béla, a kongresszus spiritus rektora, nemcsak a himnusz szövegének írásával, hanem apologetikus prédikációival is védelmébe vette a kongresszust, mondván: lehetetlen az, hogy Isten ezeröttszáz éven át – a protestantizmus megjelenéséig – bálványimádásban hagyta volna egyházát.

Mára elcsendesültek az ellenkezések, de még megvan a megosztottság. Reméljük, hogy az eucharisztikus kongresszus is egy lépés lesz ahhoz, hogy megvalósulhasson Jézus szava: „hogyan egyé legyünk” (Jn 17,20-26) és Szent Pál megállapítása: „mi ugyanis sokan egy kenyér, egy test vagyunk” (1Kor 10,17).